

40 lat
Międzynarodowego Turnieju Szachowego
o puchar
Prezydenta Miasta Gniezna

1971-2010

Gniezno 2010

Wydawca:
Miejski Ośrodek Kultury w Gnieźnie

Autor:
??

Współpraca:
????????????????????

Zdjęcia z archiwów:
Kazimierza Kujawskiego, Wiesława Banacha, Mirosława Sobczaka oraz Emila Wiśniewskiego.

ISBN ??????????????????????????????????????

Druk:
Prymasowskie Wydawnictwo GAUDENTINUM Sp. z o.o.
62-200 Gniezno, ul. Kancl. J. Łaskiego 11, www.gaudentinum.pl

Gniezno, 2010 r.

Przedmowa

Trafia do rąk Czytelnika opracowanie o szczególnej dla najnowszej historii Gniezna imprezie sportowej – o turnieju szachowym rozgrywanym nieprzerwanie od czterdziestu lat. Począwszy od 1971 roku, kiedy to – jak donosiła ówczesna prasa – zorganizowano pierwszy turniej szachowy „z okazji 26 rocznicy wyzwolenia grodu spod niemieckiej okupacji”, impreza odbywała się corocznie, w terminie zbliżonym do rocznicy wyzwolenia Gniezna (21 stycznia 1945 r.). Pomimo że na przestrzeni czterech dziesięcioleci turniejowi nadawano różne nazwy (dziś jego oficjalna nazwa brzmi Międzynarodowy Turniej o Puchar Prezydenta Miasta Gniezna), to w świadomości biorących w nim udział szachistów pozostał jako „turniej wyzwolenia” albo po prostu jako „turniej styczniowy”. Stał się on wizytówką gnieźnieńskich szachów, na stałe wpisując się do kalendarza imprez szachowych w naszym kraju. Wiele jest miast i ośrodków, z których przez cztery dekady przyjeżdżali do Gniezna szachiści w ostatnią niedzielę stycznia. Od kilkunastu lat w oficjalnej nazwie turnieju znajduje się przymiotnik „międzynarodowy”. Głównym tego powodem i uzasadnieniem jest regularny udział w imprezie zaprzyjaźnionych szachistów z miast partnerskich Gniezna oraz utytułowanych zawodników z Armenii, Ukrainy, Białorusi i Litwy.

Zamierzeniem autorów opracowania nie jest podanie jedynie „suchych” faktów, zestawienie wyników czy nawet opisanie wydarzeń z czysto szachowego punktu widzenia. Idzie raczej o to, aby ukazać historię naszego turnieju na tle najnowszej historii Gniezna. Ma ono zainteresować nie tylko grono byłych i obecnych uczestników opisywanej imprezy, którzy znajdą w nim swoje nazwisko, informacje o ilości turniejów, w których brali udział, czy osiągniętych w nich wynikach. Adresowane jest ono także do tych wszystkich, którzy pragną prześledzić zmiany, jakie dokonały się w wielu aspektach szachowego współzawodnictwa. Dlatego opracowanie zawiera m.in. uwagi na temat zmieniających się oficjalnych nazw turnieju oraz obyczajów panujących przy szachownicy, sposobów sędziowania, sprzętu używanego podczas rywalizacji czy nagród przygotowanych dla triumfatorów. W związku z powyższym w opracowaniu znajdują się także informacje i komentarze, które dla startujących w turniejach zawodników są oczywiste, ale dla szachowych laików stanowią niezbędną pomoc w lepszym zrozumieniu niektórych tajników „królewskiej gry”. Autorzy mają nadzieję, że lektura zainteresuje zwłaszcza gnieźnian, którzy będą mieli okazję prześledzić zmiany dokonujące się w naszym mieście oraz poznać różne miejsca rozgrywania turnieju. Spośród informacji tutaj zawartych warto zwrócić uwagę na fakt, że szachowy turniej styczniowy jest nieprzerwanie, najdłuższą rozgrywaną imprezą sportową w Grodzie Lecha.

Celem opracowania nie jest wyłącznie upamiętnienie jubileuszowej, czterdziestej edycji tego turnieju, która przypada w bieżącym roku, ale także uhonorowanie najbardziej zasłużonych dla organizacji turnieju osób i instytucji. Dlatego też szczególne słowa

uznania i podziękowania należy skierować pod adresem Kazimierza Kujawskiego. Jako wieloletni kierownik sekcji szachowej i oddany propagator „królewskiej gry” w Pierwszej Stolicy, od samego początku stał się on głównym i rzeczywistym organizatorem opisywanego turnieju. Brał udział we wszystkich 39 turniejach, w tym 35 razy jako zawodnik. Niejednokrotnie pełnił funkcję organizatora, sędziego i jednocześnie gracza! Gdyby nie Pan Kazimierz, z pewnością nie moglibyśmy dziś obchodzić tak pięknej rocznicy naszego turnieju i szczyć się jego nieprzerwaną, czterdziestoletnią historią. Gdyby nie jego wyjątkowe zamiłowanie do szachów oraz autentyczna pasja kolekcjonerska i kronikarska, nie sposób byłoby dziś odtworzyć i opisać dziejów najbardziej znanego, gnieźnieńskiego turnieju szachowego. Wszystkie - znajdujące się na końcu niniejszego opracowania – kroniki, zestawienia czy klasyfikacje dotyczące poszczególnych edycji turnieju oraz jego uczestników są dziełem wieloletniej, żmudnej pracy Kazimierza Kujawskiego. Ponadto, znakomita większość fotografii i innych wykorzystanych tu materiałów należy do Jego zbiorów. Do dziś skrupulatnie zbiera i archiwizuje wszelkie informacje na temat historii gnieźnieńskich szachów.

Wyrazy podziękowania i wdzięczności należą się także Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Kultury w Gnieźnie, Pawłowi Kostusiakowi. Kierując tą placówką od 1989, roku stał się jednym z głównych współorganizatorów turnieju. To dzięki Jego przychylności i zaangażowaniu w świadomości przyjeżdżających do Gniezna szachistów MOK stał się nie tylko miejscem rozgrywania styczniowego turnieju, ale także autentycznym centrum życia szachowego w naszym mieście. Miejski Ośrodek Kultury od wielu lat jest siedzibą gnieźnieńskich szachistów. Jest on miejscem rozgrywania turniejów i meczów, a także przeprowadzania treningów czy szkoleń. To dzięki staraniom Pana Dyrektora oraz życzliwości pracowników MOK-u, zwłaszcza opiekuna sekcji szachowej, Roberta Bidzińskiego, nasi szachiści w bardzo dobrych warunkach mogą uczestniczyć w zajęciach i rozgrywkach szachowych.

Należy w tym momencie podkreślić rolę, jaką w czterdziestoletniej historii turnieju odegrały władze Gniezna. Bez ich partycypacji w kosztach organizacji styczniowej imprezy niejednokrotnie znacznie trudniej byłoby „domknąć” jej budżet. Bez należytego dofinansowania puli nagród byłoby niezmiernie trudno spodziewać się tak liczного grona czołowych polskich szachistów, którzy swoim udziałem podnosili rangę gnieźnieńskiego turnieju. Słowa podziękowania należą się Panu Stanisławowi Polcynowi, który przez wiele lat pełnił funkcję Zastępcy Przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej w Gnieźnie. Jako zapalony szachista (posiadacz I kategorii szachowej i dwukrotny indywidualny mistrz Gniezna) wspierał gnieźnieński klub szachowy oraz udzielał pomocy w organizacji turnieju. Od roku 2002 turniej styczniowy rozgrywany jest o „Puchar Prezydenta Miasta Gniezna”. Szczególne wyrazy wdzięczności należą się Panu Prezydentowi Jaromirowi Dzielowi, który jako zawodnik Ludowego Klubu Sportowego Chrobry, następnie jego prezes, a później Prezydent Gniezna grał w jedenastu edycjach turnieju, wielokrotnie go sędziował oraz czynnie wspierał jego organizację. Podziękowania należy skierować także pod adresem obecnego Prezydenta Gniezna Pana Jacka Kowalskiego, który corocznie zaszczyca swoją obecnością i uświetnia uroczystość zakończenia turnie-

ju. Osobą wspomagającą turniej jest również Poseł na Sejm RP, Pan Tadeusz Tomaszewski. Od kilkunastu lat - jako fundator pucharu i finansowej nagrody dla najlepszego gnieźnianina – gości podczas styczniowej imprezy, znacznie podnosząc jej prestiż.

Od kilku lat za organizację turnieju odpowiada obecny zarząd Chrobrego Gniezno. Wielki wkład w sprawne przeprowadzanie imprezy oraz pozyskiwanie źródeł jej finansowania mają prezes Emil Wiśniewski oraz wiceprezes Mirosław Sobczak. To dzięki nim piękna tradycja gnieźnińskiego turnieju może być współcześnie kontynuowana.

Wdzięczność należy się także wszystkim tym, którzy pozostawali nieco w cieniu organizacji gnieźnińskiego turnieju, ale walnie przyczyniali się do jego przygotowywania oraz sprawnego przeprowadzania. Dzięki ich anonimowej, aczkolwiek nieocenionej pomocy uczestnicy styczniowej imprezy mieli stworzone dogodne warunki do szachowej rywalizacji. Swoje zaangażowanie okazywali bądź do dziś okazują: Zygmunt Kujawski, Marek Maćkowiak, Piotr Przybylski, Wojciech Jendrzeczak, Ewa Zagrodzka-Zamiar, Lidia Stelmaszyk, Iwona Kriger, Waldemar Rewers i wielu innych.

Osobne słowa podziękowania skierować należy pod adresem Pani Iwony Kalinowskiej, która w dużej mierze przyczyniła się do powstania niniejszego opracowania. Jako pracownik Miejskiego Ośrodka Kultury sprawnie i kompetentnie koordynowała wszelkie prace związane z powstaniem publikacji, zwłaszcza te dotyczące kwestii fotograficznych i wydawniczych.

Wiesław Banach

Z historii gnieźnieńskich szachów

Najstarsza informacja dotycząca zorganizowanego życia szachowego w Polsce pochodzi z Poznania. Dotyczy ona korespondencyjnych partii szachowych rozegranych w latach 1839-1840 pomiędzy klubami poznańskim i berlińskim. W dziewiętnastowiecznej literaturze oraz prasie zachowały się także ślady życia szachowego w innych miejscowościach ówczesnego Wielkiego Księstwa Poznańskiego takich jak Kórnik, Środa, Rogoźno, Wągrowiec czy Witkowo. Czasopismo „Schachzeitung der Berliner Schachgesellschaft” informowało, że w 1839 roku istniał klub szachowy w Gnieźnie¹. Należy zwrócić uwagę na ten szczególny moment, gdyż jest to najstarsza wzmianka o działalności klubów i stowarzyszeń sportowych w naszym mieście². W tym samym czasie, w którym odbył się wspomniany mecz pomiędzy Poznaniem i Berlinem (1839-1840), rozegrano partię korespondencyjną Poznań - Gniezno zakończoną remisem. Niestety, nie zachował się jej zapis.

W tym okresie szachy traktowane były jako rozrywka. Szachiści spotykali się nie tylko w domach, ale także w kawiarniach, cukierniach czy różnych salonach, w których ogniskowało się życie kulturalne i towarzyskie. Przed I wojną światową szczególną popularnością cieszyły się pokazy gry jednoczesnej (tzw. symultany) z udziałem różnych mistrzów szachowych w roli głównej. W dniu 9 października 1912 roku rosyjski mistrz Znosko-Borowski rozegrał w Poznaniu symultanę na 24 szachownicach, uzyskując wynik +19=1-4. W symultanie tej brał udział gnieźnianin Kazimierz Stock, który swoją partię wygrał. Dzieje szachów w okresie zaboru znane są niestety tylko we fragmentach.

Bezpośrednio po odzyskaniu niepodległości nastąpił gwałtowny rozwój życia szachowego w Polsce. W grudniu 1922 roku powstał Gnieźnieński Klub Szachowy. Prezesem klubu, w skład którego weszło około trzydziestu osób, został znany gnieźnieński księgarz i dziennikarz Wiktor Emanuel Mallow, żyjący w latach 1861-1933. W okresie międzywojennym zrzeszeni w GKSz szachiści nie tylko organizowali turnieje, symultany czy mecze, ale także prowadzili wykłady z teorii gry szachowej, a nawet zajmowali się działalnością wydawniczą. Członkowie klubu, którymi mogli zostać przedstawiciele obojga płci (pod warunkiem ukończenia 18 lat), posiadali szachowe legitymacje. Klub posiadał

---

¹ A. Kwilecki, *Szachy w Poznaniu. Sto pięćdziesiąt lat 1839-1988*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1990, s. 12.

² W książce Andrzeja Elantkowskiego *Ocalić od zapomnienia. Osiągnięcia gnieźnieńskich sportowców w latach 1839-2003*, wydanej w Gnieźnie w 2006 roku, wspomniana wyżej działalność gnieźnieńskich szachistów uznawana jest za początek udokumentowanej aktywności sportowej na terenie Gniezna. Tamże, s. 11.

własną pieczętą, przedstawiającą szachownicę oraz w otoku jego nazwę³. Miejscem szachowych rozgrywek były m.in. Hotel Europejski, Hotel Francuski oraz kawiarnia Wiedeńska. W szachowym życiu międzywojennego Gniezna uczestniczyły także uczniowskie kluby działające przy gimnazjum im. Bolesława Chrobrego oraz Szkole Handlowo-Przemysłowej. Prężne były także kółka szachowe Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży „Prąd” przy parafii św. Wawrzyńca oraz sekcje szachowe w klubach sportowych Stella, Lech, Herkules czy w Związku Strzeleckim⁴. W okresie II Rzeczypospolitej organizowano liczne turnieje indywidualne oraz mecze z drużynami innych miast. Regularnie odbywały się oficjalne mistrzostwa Gniezna. Pierwsze z nich rozegrano 27 grudnia 1925 r., a ich triumfátorem został niespełna dwudziestoletni Jan Bogdas. W późniejszych latach mistrzami miasta byli Alfred Czarnota, Włodzimierz i Witold Wesołowscy, Kazimierz Badyłak, Marian Radwański, Marian Seredyński, Tadeusz Mallow (syn Wiktora Emanuela Mallowa), Tadeusz Nowaczyk i Florian Obarski. Czołowymi szachistami gnieźnieńskimi lat międzywojennych byli oprócz wspomnianych: majorowie Majdanowicz i Kański, Julian Eliks, Zdzisław Lubiński, dr Eugeniusz Schittek, Stanisław Gawrych, Marian Szymański, Kazimierz Stock, Czesław Białkiewicz, Tadeusz Szewczyński. Miłośnikami „królewskiej gry”, którzy wspierali jej rozwój, byli także przedstawiciele gnieźnieńskiej „elity” - m.in. prezydenci Leon Barciszewski, Bolesław Kasprowicz, inż. Maksymilian Hensel, starości Łysakowski i Słaby oraz przewodniczący RM dr Rabski, ks. dziekan Mateusz Zabłocki, ks. proboszcz Franciszek Napierała. Opisując najważniejsze wydarzenia dotyczące gnieźnieńskich szachów w tym okresie warto wspomnieć - jako ciekawostkę - o tym, które miało miejsce w Białej Sali poznańskiego Hotelu Bazar 16 grudnia 1928 roku. Wtedy to symultane rozgrywał ówczesny mistrz świata dr Aleksander Alechin. Ten legendarny rosyjski arcymistrz uznawany jest powszechnie za jednego z największych szachistów wszech czasów i zarazem jedną z najbarwniejszych osobowości życia szachowego tamtych lat. W poznańskiej symultanie, która trwała od godziny 19.00 do 2.30 w nocy, rozegrano 32 partie. Alechin wygrał dwadzieścia partii, sześć zremisował i sześć przegrał. Jednym z pogromców mistrza świata okazał się gnieźnianin Marian Radwański. Jego sukces świadczyć może o bardzo wysokim poziomie gry, jaki reprezentowali gnieźnieńscy szachiści w latach międzywojennych.

W ponurym okresie lat okupacji nastąpiła przerwa w życiu szachowym Gniezna. Pomimo tego działalność gnieźnieńskich szachistów nie zamarła całkowicie. Przykładem niech będzie obóz jeniecki w Dobiegniewie pow. Wyrzysk, który istniał w latach 1940-45. Rozgrywano w nim wiele turniejów i spotkań pomiędzy reprezentacjami miast, baraków itp., w których czołowe role odgrywali internowani szachiści z Gniezna.

---

³ Więcej interesujących informacji na temat funkcjonowania Gnieźnieńskiego Klubu Szachistów znaleźć można w statucie GKSz wydanym w roku 1928.

⁴ Wiele cennych informacji o szachowym życiu międzywojennego Gniezna zawiera artykuł Tadeusza Wolszy p.t. *Gnieźnieński Klub Szachowy (1922-1939)* opublikowany w magazynie „Szachista” z lipca 2005, s. 23-25.

Pierwsze powojenne mistrzostwa Gniezna rozegrano już w 1946 roku, a zwyciężył w nich major Kański. Liderami gnieźnieńskich szachistów byli wówczas mistrzowie miasta Bernard Wrześniewski i Kazimierz Pilarczyk. W późniejszych latach kilkakrotnym mistrzem Gniezna był Kazimierz Kujawski. Jeśli natomiast chodzi o rozgrywki drużynowe, to zainaugurowano je w 1950 roku, kiedy to rozegrano pierwsze powojenne spotkanie drużyn Gniezna i Poznania, zakończone zwycięstwem gnieźnian w stosunku 7:4. W tym i późniejszym okresie szachiści z Gniezna występowali w rozgrywkach ligi wojewódzkiej. W roku 1972, działająca przy Powiatowej Radzie Narodowej, drużyna Ludowego Zespołu Sportowego Piast Gniezno awansowała do turnieju barażowego ogólnopolskiej II ligi szachowej, ale niestety nie osiągnęła upragnionego sukcesu. W 1974 roku sekcję szachową Piast przejął Ludowy Klub Sportowo-Turystyczny Chrobry Gniezno, w skład którego wchodziły także sekcje kolarzy, łuczników i ciężarowców. W tym samym roku szachiści Chrobrego triumfowali z wielką przewagą w drużynowych rozgrywkach ligi wojewódzkiej i ponownie stanęli przed szansą awansu do II ligi. Po raz trzeci w barażach o II ligę gnieźnianie walczyli w 1981 roku, tym razem pod szyldem Orkan. Wszystkie te próby zakończyły się niepowodzeniem. W następnych latach, po reorganizacji rozgrywek dokonanej przez Polski Związek Szachowy, gnieźnieńscy szachiści, już jako drużyna Ludowego Klubu Sportowo-Turystycznego Chrobry, przez trzy sezony występowali w lidze makroregionalnej rozgrywanej kolejno w Wągrowcu, Gorzowie i Mielnie. Niestety, kolejne próby pukania do bram II ligi także nie przynosiły efektów. Dopiero w 1995 roku, pod przewodnictwem prezesa Jaromira Dzieła, gnieźnianie osiągnęli upragniony awans. W II lidze Chrobry występował przez cztery kolejne sezony. Zawodnikami, którzy wchodziłi w skład tej drużyny, byli: Marek Maćkowiak, Łukasz Bardeli, bracia Jan, Kazimierz i Zygmunt Kujawscy, Michał Wysocki, Wiesław Banach, Ireneusz Krygier, Jaromir Dziel, Mirosław Sobczak, Bartosz Kyciak, Waldemar Męczyński, Jarosław Tomczykowski oraz Grażyna Grzelachowska i Iwona Tomczykowska. Spadek z II ligi nastąpił z prozaicznych powodów – braku środków finansowych na wyjazd w 1999 roku na turniej do Lublina. Ponownie w rozgrywkach II ligi drużyna Chrobrego wystartowała w roku 2006, plasując się na bardzo wysokim, dziesiątym miejscu. Już wówczas wzmocniona została zawodnikiem z litewskich Radwiliszek Vaidasem Sakalauskasem, legitymującym się tytułem mistrza międzynarodowego. W kolejnych latach w rozgrywkach II ligi barw Chrobrego bronili także mistrz FIDE Łukasz Bardeli, mistrz międzynarodowy Artur Sygulski, który ma na swoim koncie udział w trzech olimpiadach szachowych, Ryszard, Jan i Kazimierz Kujawscy, Rafał Nowak, Wiesław Banach, Mirosław Sobczak, junior Kamil Jędrzejewski, Emil Wiśniewski, Ireneusz Krygier, Piotr Grzelachowski, Andrzej Józefczak oraz Grażyna Grzelachowska, a także uzdolniona i utytułowana juniorka Jagoda Gołek.

Największe sukcesy szachiści gnieźnieńscy notują w turniejach o mistrzostwo zrzeszenia „Ludowe Zespoły Sportowe”. W zawodach tych, nazywanych turniejami o „Złotą Wieżę”, nasi zawodnicy ponad trzydziestokrotnie zapewniali sobie awans do ogólnopolskich finałów. W ostatnich latach trzykrotnie udało się im stanąć na podium: w 2006 roku podczas finału rozegranego w Chotowej Chrobry zajął drugie miejsce, rok później

w finale zorganizowanym w Gnieźnie uplasował się na miejscu trzecim, zaś w roku 2008 w Pułtusk - który gościł finalistów jubileuszowej, pięćdziesiątej edycji tego turnieju - gnieźnianie ponownie zdobyli srebrny medal. Najczęściej w finałach centralnych turnieju o „Złotą Wieżę” grali bracia Kazimierz, Jan, Zygmunt i Ryszard Kujawscy, Ireneusz Krygier, Ewa Zagrodzka-Zamiar, Grażyna Grzelachowska, Jagoda Gołek, Wiesław Banach, Sławomir Marmurowicz, Łukasz Bardeli, Kamil Jędrzejewski i Mirosław Sobczak.

Przy okazji omawiania występów gnieźnieńskich szachistów w rozgrywkach LZS warto wspomnieć o bardzo spektakularnym sukcesie indywidualnym, który w 1977 roku odniósł Jan Kujawski. Otóż w zorganizowanym w Książu k/ Wałbrzycha finale XIX turnieju o „Złotą Wieżę” okazał się najlepszy w bardzo silnej stawce utytułowanych konkurentów.

Międzynarodowy Turniej o Puchar Prezydenta Miasta Gniezna⁵

1. Informacje ogólne

Warto na początku podać kilka ogólnych informacji dotyczących opisywanego turnieju, które Czytelnikowi mniej zorientowanemu w specyfice szachowych rozgrywek pozwolą lepiej zrozumieć charakter gnieźnieńskiej imprezy. Otóż zawsze był to turniej jednodniowy, rozgrywany w niedzielę, z reguły w trzeciej dekadzie stycznia⁶, co oczywiście związane było ze wspomnianym zamiarem upamiętnienia rocznicy wyzwolenia Gniezna spod okupacji hitlerowskiej. Rozgrywane partie trwały nie dłużej niż 30 minut, gdyż każdy z przeciwników posiadał na zegarze po 15 minut czasu do swojej dyspozycji. Nie licząc kilku wyjątków z lat siedemdziesiątych, w turnieju rozgrywano 9 rund. Poza pierwszymi dwoma turniejami, w których zastosowano tzw. system kołowy (każdy uczestnik gra z każdym po jednej partii), stosowano tzw. system szwajcarski, w którym po każdej rundzie kojarzy się ze sobą zawodników o takiej samej bądź zbliżonej liczbie punktów. Impreza rozpoczynała się (przynajmniej nominalnie) o godzinie 10.00 lub 10.15, a kończyła ok. godziny 16.00-16.30, kiedy to odbywała się uroczystość zakończenia oraz następowało wręczenie nagród triumfatorom. Turniej styczniowy od samego początku był i pozostał do dziś turniejem indywidualnym. Corocznie bierze w nim udział kilkudziesięciu zawodników⁷, choć oczywiście frekwencja w pierwszych latach jego rozgrywania była znacznie mniejsza niż obecnie. Ze względu na otwarty charakter imprezy, udział w niej mógł wziąć każdy szachista⁸, bez względu na posiadany ranking czy kategorię, pod warunkiem opłacenia wpisowego. W niektórych latach organizato-

---

⁵ Pomimo że tak właśnie od dziesięciu lat brzmi oficjalna nazwa opisywanego turnieju, w opracowaniu używana jest jego potoczna nazwa, czyli „turniej styczniowy”.

⁶ Zawarte w tym miejscu informacje mają charakter ogólny i nie zawierają szczególnych przypadków odejścia (z różnych przyczyn) przez organizatorów turnieju od przyjętego terminarza, harmonogramu czy systemu rozgrywek. Wszelkie szczegółowe dane znajdzie zainteresowany Czytelnik na końcu książki, zwłaszcza w kronice turnieju.

⁷ W dotychczasowych 39 edycjach turnieju udział wzięło prawie 2200 zawodników, co daje średnią ponad 56 uczestników w każdych zawodach. Najmniejszą liczbę graczy (10) zgromadził pierwszy turniej rozegrany w roku 1971, zaś największą (91) turniej w roku 1992. Łącznie we wszystkich styczniowych turniejach rozegrano blisko 10 000 partii.

⁸ Wyjątkiem był rok 1977. W komunikacie o turnieju z tego właśnie roku znajdujemy informację mówiącą, że „w turnieju nie mają prawa startu zawodnicy drużyn pierwszoligowych zgłoszeni na szachownicach I-V”.

rzy - spodziewając się wysokiej frekwencji - prosili uczestników o dostarczenie na salę gry zestawu bierok oraz zegara szachowego (jeden komplet na dwóch uczestników), co również było warunkiem przyjęcia do turnieju. W latach 1974-1992 prowadzono także klasyfikację drużynową, w której o kolejności na finiszu decydowała suma punktów uzyskanych przez trzech zgłoszonych wcześniej zawodników poszczególnych ekip.

2. Nazwa turnieju

Interesującym aspektem gnieźnieńskiego turnieju jest jego zmieniająca się nazwa. Jak już wspomniano, pomimo że na przestrzeni czterech dekad turniejowi nadawano różne oficjalne nazwy, w świadomości jego uczestników pozostał on „turniejem wyzwolenia” albo „turniejem styczniowym”. Od samego początku jednym z głównych celów rozgrywania tej imprezy było uczczenie kolejnych rocznic wyzwolenia Gniezna spod hitlerowskiej okupacji (21 stycznia). Jednak oficjalna nazwa turnieju, jaką możemy przeczytać w pierwszych regulaminach brzmi: „Indywidualny turniej szachowy o Puchar Przechodni Powiatowego Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych w Gnieźnie”. Od połowy lat siedemdziesiątych upowszechniła się nazwa mówiąca o „Turnieju Szachowym o Puchar Wyzwolenia Gniezna”. Funkcjonowała ona nieprzerwanie⁹ do roku 1994. W następnym roku zarząd klubu, nie chcąc uczestniczyć w politycznych sporach o ocenę najnowszej historii Polski oraz konsekwencji, jakie przyniosło wyzwolenie naszego miasta, postanowił zrezygnować z dotychczasowej nazwy turnieju. W ten sposób ucięto wszelkie niepotrzebne komentarze i aluzje, które nie służą rozwojowi i propagowaniu gry w szachy. Zmiana ta była oczywiście znakiem czasów, znakiem ustrojowej transformacji. Wpisywała się w szerszy kontekst zmian zachodzących w naszym kraju. Dlatego w latach 1995-2001 „turniej styczniowy” rozgrywano o „Puchar Miasta Gniezna”, zaś od roku 2002 o „Puchar Prezydenta Miasta Gniezna”. Począwszy od roku 1998 nazwę turnieju poprzedzano przymiotnikiem „międzynarodowy”.

3. Miejsce rozgrywania turnieju

W swojej czterdziestoletniej historii turniej rozgrywany był w różnych miejscach na terenie Gniezna. Z jednej strony wynikało to ze zmieniającej się siedziby gnieźnieńskich szachistów, z drugiej zaś - z konieczności zapewnienia sali mogącej pomieścić dużą liczbę uczestników. Pierwsze trzy edycje turnieju rozegrano w świetlicy Gnieźnieńskich Zakładów Gastronomicznych przy ul. Krótkiej 8. Kierownikiem sekcji szachowej i pomysłodawcą turnieju był Kazimierz Kujawski, który pracował w branży gastronomicz-

---

⁹ W oficjalnym komunikacie zawierającym informacje o turnieju w roku 1992 czytamy, że rozgrywany jest on o „Szczerbiec Bolesława Chrobrego – Miecz koronacyjny królów polskich”. Nie znajdujemy tam wzmianki o rocznicy wyzwolenia.

nej. W tamtych czasach sala przy ul. Krótkiej była miejscem rozgrywek i treningów gnieźnieńskich szachistów, którą można określić modnym dziś słowem - „kultowa”. Do dziś krążą w gnieźnieńskim klubie szachowym opowieści o niezwykłym klimacie tego miejsca. Amatorzy „królewskiej gry” w każdy weekend mieli tę salę wyłącznie do swojej dyspozycji. Ich treningi zaczynały się w piątkowe popołudnia, a kończyły niejednokrotnie w ... poniedziałkowe poranki. W roku 1974 turniej rozegrano w Międzydzielniowym Ośrodku Działalności Kulturalno-Oświatowej przy ul. Warszawskiej 21. W trzech kolejnych latach impreza odbyła się w Powiatowym Domu Kultury przy ówczesnej ul. Marchlewskiego 11 (dziś Miejski Ośrodek Kultury). W roku 1978 turniej miał się odbyć w sali posiedzeń Urzędu Miasta przy ulicy Lecha 6 (o czym informował oficjalny komunikat), ale ostatecznie rozegrano go w budynku Medycznego Studium Zawodowego przy ul. Mieszka I 27. W kolejnym, 1979 roku impreza rozegrana została w sali Domu Rzemiosła przy ul. Tumskiej 15, zaś w roku 1980 we wspomnianej sali Urzędu Miasta. W latach osiemdziesiątych siedzibą gnieźnieńskich szachistów był już Miejski Ośrodek Kultury. Dlatego w latach 1981-1987 turniej odbył się w jego salach (419 i 418). Natomiast w latach 1988-1992 szachistów ponownie gościła sala posiedzeń Urzędu Miasta. Właśnie na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych notowano rekordową frekwencję uczestników turnieju, a reprezentacyjna sala władz miasta umożliwiała przyjęcie blisko setki zawodników. Następnym miejscem na mapie Gniezna, w którym przeprowadzono „turniej styczniowy” w latach 1993-1995, był budynek Młodzieżowego Domu Kultury (dziś Centrum Kultury – „Scena to dziwna”) przy ul. Roosevelta 42. Od roku 1996 do dziś turniej rozgrywany jest nieprzerwanie w auli Miejskiego Ośrodka Kultury.

4. Sędziowanie

Jak już wspomniano, nie licząc kilku wyjątków z początkowych edycji, w turnieju rozgrywano 9 rund. W pierwszych dwóch turniejach udział wzięło odpowiednio 10 i 12 uczestników, co pozwoliło skorzystać z systemu kołowego. W pozostałych przypadkach istniała konieczność zastosowania systemu szwajcarskiego. Zaletą popularnego „szwajcara” jest możliwość przeprowadzenia turnieju nawet w przypadku dużej liczby uczestników. Jego wadą jest jednak konieczność dość skomplikowanego kojarzenia poszczególnych par zawodników po każdej z rund. Współcześnie, w dobie wszechobecnych komputerów, korzystamy z programów do sędziowania szachowych turniejów. Rola sędziego w dużej mierze polega na wprowadzeniu do komputera danych o zawodnikach oraz wyników kolejnych rund. Komputer sam dokonuje dalszych operacji, a przede wszystkim zestawia grające ze sobą pary. Niestety przed laty, kiedy nie dysponowano tymi technologicznymi dobrodziejstwami, sędziowanie było o wiele bardziej skomplikowane i wymagało wielkiego doświadczenia. Można nawet powiedzieć, że w przypadku gdy w turnieju uczestniczyło ponad 80 czy 90 zawodników, tzw. „ręczne sędziowanie” było prawdziwą sztuką. Dla każdego z grających w zawodach szachistów sporządzano prost-

kątną kartę zawodnika, na której wpisywano jego wyniki z kolejnych rund. Karta taka zawierała ponadto informacje o rywalach, z którymi grał, oraz o kolorze bierek, jakimi dysponował. W systemie szwajcarskim po każdej rundzie kojarzy się ze sobą zawodników o takiej samej bądź zbliżonej liczbie punktów. Rzecz jasna, ta sama para może grać w jednym turnieju tylko raz. Pamiętać ponadto należy o potrzebie zachowywania (o ile to możliwe) zmiany koloru bierek przez zawodnika w kolejnych rundach. Od 1993 roku gnieźnieński turniej sędziowany jest przy pomocy komputera. W znacznej mierze ułatwiło to organizację imprezy, a w szczególności skróciło przerwy pomiędzy rundami.

Sędziami gnieźnieńskiego turnieju, oprócz Kazimierza Kujawskiego, byli: Zbigniew Kujawski z Gniezna, Tadeusz Maternowski z Wągrowca, Ryszard Pych z Kalisza, Bogdan Janota i Jan Majewski z Wrześni, Marek Maćkowiak z Poznania. W epoce kojarzenia komputerowego turniej sędziowali Kamila Dembecka-Sobierajewicz wraz z Pawłem Kuśnierkiem (oboje z Poznania), gnieźnianie Jaromir Dziel, Piotr Przybylski, Mirosław Sobczak i Emil Wiśniewski, Barbara Ryszkiewicz z Wrześni, Leon Miklosik z Poznania, Krzysztof Szadkowski z Konina. Sędzią tegorocznego, jubileuszowego turnieju jest sędzia klasy międzynarodowej, Janusz Woda z Poznania.

5. Organizatorzy i sponsorzy

Od czterdziestu lat głównym organizatorem „turnieju styczniowego” pozostaje klub szachowy z Gniezna. Na początku lat siedemdziesiątych, kiedy to odbyła się pierwsza edycja turnieju, nosił on nazwę Ludowy Klub Sportowy Piast, który utworzony został przy Powiatowej Radzie Narodowej w Gnieźnie. W 1974 roku sekcję szachową przejął Ludowy Klub Sportowo-Turystyczny Chrobry, od nazwy którego w 1992 roku usunięto przymiotnik „Turystyczny”. Inicjatorem turnieju oraz osobą, na barkach której od samego początku spoczywał główny ciężar jego organizacji, był bez wątpienia wieloletni kierownik sekcji szachowej, Kazimierz Kujawski. Można powiedzieć, że to on stworzył „turniej styczniowy” i przez wiele lat dbał o wszelkie sprawy z nim związane. Od kilkunastu lat obowiązki organizacyjne zaczęły stopniowo przejmować członkowie kolejnych zarządów klubu w osobach Jaromira Dziela oraz obecnego prezesa Chrobrego Emila Wiśniewskiego i wiceprezesa Mirosława Sobczaka.

W ciągu czterech dekad rozgrywania turnieju zmienił się m.in. ustrój, przeprowadzono reformy administracyjne (z lat 1975 i 1999) oraz dokonano przekształceń wielu funkcjonujących na terenie miasta instytucji. Dlatego też źródła finansowania styczniowej imprezy były bardzo różne. Turniej mógł się odbywać nieprzerwanie przez czterdzieści lat dzięki zabiegom jego organizatorów oraz dzięki przychylności władz i sponsorów, którzy partycypowali w kosztach organizacji, fundując puchary oraz nagrody dla zwycięzców. Dlatego warto w tym miejscu wspomnieć tych, którzy wspierali turniej organizacyjnie, a przede wszystkim finansowo. Chronologicznie rzecz ujmując, podkreślić należy rolę, jaką odegrały władze Powiatowej Rady Narodowej oraz – powstałego w wyniku jej przekształcenia – Urzędu Miasta Gniezna. Szczególne słowa uznania skierować należy pod

adresem Stanisława Polcyna, który do końca lat osiemdziesiątych z ramienia wspomnianych urzędów wspierał klub organizacyjnie i finansowo. Trudno wyobrazić sobie gnieźnieński turniej bez Powiatowego, a następnie Miejskiego Ośrodka Kultury, w którego murach opisywana impreza odbywa się w tym roku już po raz dwudziesty piąty. Swoją rolę w organizacji i finansowaniu turnieju miała też Rada Wojewódzka LZS w Poznaniu oraz Wielkopolski Związek Szachowy. Ponadto od końca lat dziewięćdziesiątych turniej wspierali bądź do dziś wspierają m.in.: Biura Poselskie Posła Tadeusza Tomaszewskiego oraz Posła Pawła Arndta, „Głos Wielkopolski”, który w latach 1998-2000 objął imprezę swoim patronatem, Starostwo Powiatu Gnieźnieńskiego, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Gnieźnie, Młodzieżowy Dom Kultury, Prymasowskie Wydawnictwo „Gaudentium”, Spółdzielnia Mieszkaniowa w Gnieźnie, Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA, Powszechna Kasa Oszczędności oddział w Gnieźnie i PSS Spółem.

6. Wpisowe do turnieju oraz nagrody

Najważniejszym sponsorem turnieju są, rzecz jasna, występujący w nim szachiści. Podobnie jak w przypadku znakomitej większości szachowych imprez, także i w turnieju gnieźnieńskim w dużej mierze mieliśmy zawsze do czynienia z samofinansowaniem, którego źródłem jest wpisowe do turnieju. Przez pierwszych piętnaście edycji nie było ono różnicowanie. Dopiero od 1986 roku ustalono różną wysokość wpisowego dla zawodników spoza Gniezna (300 zł) oraz gnieźnian (100 zł) i gnieźnieńskich juniorów (50 zł). W kolejnych latach różnicowano wysokość wpisowego także w zależności od posiadania bądź nieposiadania kategorii centralnej oraz od wieku zawodnika (senior/junior do lat 15). Pragnąc zachęcić do udziału w turnieju większą liczbę kobiet, od 1996 roku wprowadzono niższą opłatę wpisowego dla pań. Kształtowała się ona na poziomie opłaty wpisowego dla juniorów do lat 15. Kwota wpisowego zmieniała się wraz z rozgrywaniem kolejnych edycji turnieju i rosła w zależności od zwiększającej się inflacji. Warunkiem uczestnictwa w turniejach na początku lat siedemdziesiątych było opłacenie wpisowego w wysokości 10 zł, w połowie tych lat 25 zł, zaś na początku lat osiemdziesiątych już 100 zł. Znaczny wzrost inflacji nastąpił w ostatnich latach PRL-u, co oczywiście znalazło odzwierciedlenie w wysokości wpisowego. O ile w roku 1988 wynosiło ono 600 zł, to już rok później 5 000 zł. W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych wpisowe ukształtowało się na poziomie 50 000 zł, aby po denominacji, którą wprowadzono z początkiem 1995 roku, „powróciło” do poziomu 8 zł. W kolejnych latach wynosiło ono 10, 15 oraz 20 zł.

Jeśli chodzi o nagrody w „turnieju styczniowym”, to wspomnieć na początku wypada o nagrodzie głównej, o którą rywalizowali przyjeżdżający do Gniezna szachiści, czyli o „Pucharze Wyzwolenia”. Na początku był to puchar przechodni, gdyż zwycięzca turnieju otrzymywał go na okres jednego roku. Trofeum to można było zdobyć na własność w przypadku trzykrotnego (lub dwukrotnego z rzędu) wygrania turnieju. Na pucharze wygrawerowane były imiona i nazwiska dotychczasowych triumfatorów. W la-

tach siedemdziesiątych, oprócz pucharu, organizatorzy gwarantowali zwycięzcom nagrody rzeczowe. Dopiero w początkiem lat osiemdziesiątych (od 1982 r.) w komunikacie o turnieju znalazła się informacja z wyszczególnieniem wysokości nagród finansowych dla sześciu najlepszych zawodników. W późniejszym okresie liczba nagrodzonych osób najczęściej wynosiła dziesięć lub sześć, ale zdarzały się też edycje, w których przyznawano osiem indywidualnych nagród pieniężnych. Podobnie jak w przypadku wpisowego zmieniały się też kwoty nagród pieniężnych, co spowodowane było przede wszystkim postępującą inflacją. Można powiedzieć, że od początku wyznaczania nagród pieniężnych przyjęto regułę, zgodnie z którą wysokość nagrody dla zwycięzcy turnieju (I nagroda) była dwudziesto- bądź dwudziestopięciokrotnie wyższa od wysokości wpisowego (choć oczywiście zdarzały się odstępstwa od tej reguły). Relatywnie najwyższą nagrodę indywidualną dla zwycięzcy turnieju wyznaczono w roku 1993, kiedy - to przy wpisowym wynoszącym 50 000 zł – triumfator (Andrzej Maciejewski z Bydgoszczy) wzbogacił się o okrągłą sumę 2 000 000 zł, co daje czterdziestokrotność wpisowego. W bieżącym, 2010 roku przygotowano równie atrakcyjną nagrodę finansową w wysokości 1 000 zł, przy wpisowym w kwocie 25 zł. Warto podkreślić, że od kilku lat organizatorom zależy szczególnie na nagrodzeniu bądź wyróżnieniu jak największej liczby uczestników. Dlatego też – oprócz generalnej - prowadzi się także klasyfikacje i przewiduje nagrody dla najlepszego gnieźnianina, najlepszej zawodniczki, najlepszego juniora do lat 12, 15 i 18, najlepszej juniorki, najlepszego zawodnika z kategorią I, II, III, IV, V i bez kategorii.

7. Klasyfikacja drużynowa

„Turniej styczniowy” od samego początku był turniejem indywidualnym. Jednak w latach 1974-1992 prowadzono także klasyfikację drużynową. Na początku zawodów zgłaszano trzysobowe zespoły, które rywalizowały o specjalnie przygotowaną nagrodę: „Szczerbiec – miecz koronacyjny królów polskich”. O końcowej kolejności drużyn decydowała suma punktów uzyskana przez trzech zawodników poszczególnych ekip¹⁰. Do udziału w pierwszym turnieju drużynowym w roku 1974 zaproszono ekipy z następujących klubów: Dyskobolia Grodzisk Wielkopolski, Ikar Inowrocław, Rzemieślnik Kalisz, DKZK Konin, Ceramik Krotoszyn, PZGS Leszno, Ostrovia Ostrów, Lech Poznań, Poczowiec Poznań, Stomil Poznań, PDK Szamotuły, Elektryk Toruń, ZNP Trzcianka, Tur Turek. Zwycięzcami pierwszej drużynowej rywalizacji okazali się szachiści poznańskiego Lecha, którzy triumfowali jeszcze w latach 1983 i 1987. Również trzykrotnym zwycięstwem w klasyfikacji drużynowej pochwalić się może ekipa z Gniezna. Pierwszy triumf gnieźnieńskiego Chrobrego miał miejsce w roku 1975, zaś dwa kolejne – pod szyldem Orkanu Gniezno – w latach 1978 i 1981. Właśnie jako Orkan Gniezno występowali w turnieju wyzwolenia nasi szachiści w latach 1977-81. W skład gnieźnieńskiej

---

¹⁰ Szczegółowe wyniki rywalizacji drużynowej znaleźć można w zestawieniu znajdującym się na końcu niniejszego opracowania.

drużyny wchodzili urodzeni w podgnieźnieńskim Braciszewie bracia Kujawscy – Jan, Kazimierz, Ryszard i Zygmunt oraz Marek Maćkowiak. Najczęściej, bo aż sześciokrotnie (w latach 1979, 1980, 1982, 1984, 1989, 1992), „Szczerbiec Bolesława Chrobrego” zdobywał zespół Pocztownca Poznań. Początkowo dla uczestników zwyczajnych drużyn przygotowywano upominki, jednak od lat osiemdziesiątych do podziału przeznaczano określoną wcześniej pulę nagród finansowych.

8. Uczestnicy turnieju i jego zwycięzcy

Historię turnieju tworzą biorący w nim udział szachiści. Dlatego opisując piękną tradycję gnieźnieńskiej imprezy, nie sposób nie wspomnieć o tych, dla których jest ona organizowana, a mianowicie o amatorach „królewskiej gry”. Przyjeżdżają oni licznie do Gniezna od czterdziestu lat z różnych ośrodków szachowych w naszym kraju, a ostatnio także spoza jego granic. Trudno byłoby wymienić miasta i miejscowości reprezentowane na turnieju styczniowym. Stwierdzić jednak można, że - poza miejscowymi graczami - najliczniejszą grupą szachistów, która przybywała do Pierwszej Stolicy, była reprezentacja poznańskich klubów Lech, Poczowiec, Stomil, Raszyn, a w ostatnich latach Komandoria czy Na Pięterku. Regularnie meldowały się tu także liczne ekipy z Bydgoszczy, Torunia, Konina, Piły oraz z mniejszych ośrodków, takich jak Września, Marzenin, Witkowo, Wągrowiec, Trzcianka, Śrem, Jarocin, Mosina, Kostrzyn Wielopolski, Turek, Strzałkowo, Żnin czy Rogoźno. Z miast bardziej oddalonych od Gniezna przyjeżdżali szachiści w mniejszej liczbie, ale za to reprezentowali bardzo wysoki poziom gry, który gwarantował im walkę o czołowe miejsca i związaną z tym gratyfikację finansową. Dlatego też mieliśmy okazję śledzić zmagania utytułowanych zawodników z Gdyni, Słupska, Płocka, Włocławka, Warszawy, Łodzi, Katowic, Legnicy, Gorzowa Wielkopolskiego, Ostrowa, Kalisza, Koźuchowa, Suwałk, Elbląga i Świecia. Nie brakowało także bardzo silnych zawodników z Ukrainy, Litwy, Białorusi czy Armenii. Wspomnieć także należy o reprezentantach miast partnerskich Gniezna, a mianowicie o szachistach z niemieckiego Speyer, rosyjskiego Sergiev Posad, a zwłaszcza litewskich Radwiliszek, którzy od kilku lat regularnie uczestniczą w „turnieju styczniowym”. Nasz turniej ma charakter imprezy otwartej, w której udział może wziąć każdy szachista, bez względu na posiadaną kategorię szachową. Dlatego też na starcie meldowali się zarówno amatorzy, jak i doświadczeni w turniejowych bojach mistrzowie, którzy legitymują się tytułem arcymistrza; początkujący, kilkuletni juniorzy oraz ponad osiemdziesięcioletni miłośnicy „królewskiej gry”.

Szczegółowy wykaz triumfatorów turnieju styczniowego znajdzie Czytelnik w zestawieniu na końcu niniejszego opracowania. Warto jednak w tym miejscu zwrócić uwagę, że zawodnikiem, który wygrywał gnieźnieński turniej najczęściej, był reprezentujący poznańskiego Lecha mistrz międzynarodowy Paweł Stempin. W 14 startach 6 razy okazywał się najlepszy. Trzykrotnie wygrywał w Gnieźnie indywidualny mistrz Polski z 1985 roku, Ignacy Nowak z Pocztownca Poznań. Dwukrotnie sztuka ta udała się mistrzom

międzynarodowym: Andrzejowi Maciejewskiemu z Bydgoszczy oraz indywidualnemu mistrzowi Polski z 1996 roku, Klaudiuszowi Urbanowi z Pocztozca Poznań. Również dwa razy wygrał reprezentujący drużyny Hetmana Konin i Tęczy Turek mistrz FIDE Marcin Steczek. Jedynym gnieźnianinem, któremu udało się triumfować dwukrotnie (w latach 1975 i 1978) jest Jan Kujawski. Należy też podkreślić, że jest on „posiadaczem rekordu” ilości startów w turnieju, gdyż brał w nim udział jako zawodnik 37 razy! Spośród miejscowych graczy imprezę udało się wygrać także Józefowi Frąckowiakowi (pierwszy zwycięzca turnieju z roku 1971), Kazimierzowi Kujawskiemu (1973) i Ryszardowi Kujawskiemu (1980). Sukces tego ostatniego jest ostatnim triumfem gnieźnianina w „turnieju styczniowym”. Na uwagę zasługuje również wyczyn mistrza międzynarodowego, Jacka Tomczaka ze Śremu. Jego zwycięstwo z 2007 roku jest w czterdziestoletniej historii imprezy jedynym zwycięstwem odniesionym przez juniora. Nie był to bynajmniej sukces przypadkowy, gdyż kiedy go odnosił, był aktualnym indywidualnym mistrzem świata do lat 16.

Podsumowując można powiedzieć, że gnieźnieński turniej gromadził na starcie wielu utytułowanych zawodników: arcymistrzów, mistrzów międzynarodowych, reprezentantów Polski, w tym wielokrotnych olimpijczyków, indywidualnych i drużynowych mistrzów Polski, triumfatorów wielu krajowych i zagranicznych turniejów oraz uzdolnionych i utytułowanych juniorów. O wysokim poziomie gnieźnieńskiego turnieju niech świadczy fakt, iż tak wybitny szachista, jakim jest Włodzimierz Schmidt (pierwszy powojenny polski arcymistrz, czternastokrotny olimpijczyk, siedmiokrotny indywidualny mistrz Polski w szachach klasycznych i szesnastokrotny w szachach błyskawicznych) nie ma na swoim koncie zwycięstwa w „turnieju styczniowym”, pomimo dwukrotnego w nim uczestnictwa.

9. Zamiast zakończenia, czyli między tradycją a zmianą

Chcąc pokusić się o krótkie podsumowanie opisywanego turnieju, należy zwrócić uwagę na jego dwa ważne aspekty. Z jednej strony opisywany turniej organizowany jest nieprzerwanie od czterdziestu lat. Pod tym względem nie ma w Gnieźnie imprezy sportowej o podobnej historii. Nawet w trudnych czasach stanu wojennego, przełomu ustrojowego, zmian instytucjonalnych organizatorzy starali się za wszelką cenę zachować ciągłość rozgrywania turnieju. Niejednokrotnie występowały różnego rodzaju problemy o charakterze organizacyjnym, finansowym, lokalowym czy personalnym, ale zawsze troska o tradycję i chęć jej podtrzymania brała górę. Właśnie dbałość o tradycję sprawiła, że na przestrzeni czterech dziesięcioleci wiele cech i elementów turnieju pozostało właściwie niezmiennych. Chodzi tu głównie o termin rozgrywania zawodów (niedziela w trzeciej dekadzie stycznia, godzina 10.00), system sędziowania (szwajcarski z przepisami tzw. szachów przyspieszonych), ilość rund i czas do namysłu dla zawodnika (9 rund po 15 minut dla każdego z graczy).

Z drugiej jednak strony w sposobie organizacji turnieju zachodziło wiele modyfikacji. Wiązały się one ze zmianami obyczajowymi – na przykład możliwością palenia papierosów podczas partii (na zamieszczonych na końcu opracowania zdjęciach z lat siedemdziesiątych widać popielniczki ustawione bezpośrednio przy szachownicach), zmianami cywilizacyjnymi (objawiającymi się w zmianie sędziowania z „ręcznego” na komputerowe czy zmianie sprzętu szachowego z zegarów analogowych na elektroniczne). Zmianie podlegało także miejsce rozgrywania turnieju, co w dużej mierze wynikało ze zmieniających się siedzib klubu gnieźnieńskich szachistów oraz konieczności zapewnienia sali mogącej pomieścić często bardzo liczne grono miłośników „królewskiej gry”, którzy przyjeżdżali do Gniezna.

Stwierdzić można, że tradycja i zmiana przeplatają się tu nieustannie. Choć nazwa turnieju kilkakrotnie ulegała zmianom, to w świadomości jego uczestników pozostał jako „turniej styczniowy”. Choć oficjalne nazwy organizujących go instytucji zmieniały się niejednokrotnie, to w gruncie rzeczy imprezę organizowało grono tych samych ludzi; choć nieustannym zmianom podlegały kwoty wpisowego oraz nagród (ze względu na postępującą inflację bądź denominację), to ich wzajemna relacja była tradycyjnie taka sama (zazwyczaj około 1:20 lub 1:25). Rozgrywana w bieżącym roku czterdziesta edycja naszego turnieju odbywa się nie w styczniu, lecz 9 maja. To swoiste odejście od tradycji podyktowane jest pragnieniem nadania jubileuszowemu turniejowi szczególnie uroczystej oprawy. W związku z powyższym impreza zaplanowana została i zorganizowana w szczególnym dla Pierwszej Stolicy okresie, tj. w trakcie trwania „Dni Gniezna”.

Literatura wykorzystana w opracowaniu

1. Elantkowski A., *Ocalić od zapomnienia. Osiągnięcia gnieźnińskich sportowców w latach 1839-2003*, Gniezno 2006.
2. Kwilecki A., *Szachy w Poznaniu. Sto pięćdziesiąt lat 1839-1988*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1990.
3. *Statut Gnieźnińskiego Klubu Szachistów*, nakładem Gnieźnińskiego Klubu Szachistów, Gniezno 1928.
4. Wolsza T., *Gnieźniński Klub Szachowy (1922-1939)*, „Magazyn Szachista”, Warszawa nr 5 2005.

Opracował Kazimierz Kujawski

Zestawienia i klasyfikacje

Kronika turnieju						
L.p.	Dzień	Miesiąc	Rok	Liczba uczestników	Ilość rund	Ilość rozegranych partii
1.	17	styczeń	1971	10	9	45
2.	23	styczeń	1972	12	11	66
3.	21	styczeń	1973	22	8	88
4.	20	styczeń	1974	38	9	171
5.	19	styczeń	1975	41	9	178
6.	18	styczeń	1976	56	9	251
7.	2	styczeń	1977	30	9	135
8.	22	styczeń	1978	18	7	63
9.	21	styczeń	1979	43	9	189
10.	20	styczeń	1980	33	8	128
11.	25	styczeń	1981	36	9	162
12.	7	marzec	1982	44	9	197
13.	30	styczeń	1983	56	9	250
14.	29	styczeń	1984	53	9	231
15.	20	styczeń	1985	29	9	126
16.	2	luty	1986	46	9	207
17.	25	styczeń	1987	67	9	287
18.	24	styczeń	1988	54	9	238
19.	22	styczeń	1989	68	9	301
20.	21	styczeń	1990	90	9	405
21.	27	styczeń	1991	73	9	324
22.	26	styczeń	1992	91	9	405
23.	17	styczeń	1993	85	9	378
24.	30	styczeń	1994	72	9	324
25.	29	styczeń	1995	84	9	378
26.	28	styczeń	1996	64	9	288
27.	26	styczeń	1997	78	9	351
28.	25	styczeń	1998	82	9	369
29.	24	styczeń	1999	86	9	387
30.	23	styczeń	2000	50	9	225

Kronika turnieju						
L.p.	Dzień	Miesiąc	Rok	Liczba uczestników	Ilość rund	Ilość rozegranych partii
31.	28	styczeń	2001	40	9	180
32.	27	styczeń	2002	60	9	270
33.	19	styczeń	2003	38	9	171
34.	25	styczeń	2004	72	9	324
35.	30	styczeń	2005	81	9	360
36.	29	styczeń	2006	84	9	378
37.	28	styczeń	2007	78	9	351
38.	27	styczeń	2008	70	9	315
39.	25	styczeń	2009	63	9	288
RAZEM				2197		9784

Triumfatorzy klasyfikacji generalnej turniejów				
Rok	Pozycja	Zawodnik	Miasto	Ilość punktów
1971 r.				
	1.	J. Frąckowiak	Gniezno	7,0
	2.	L. Schneider	Wągrowiec	7,0
	3.	J. Kujawski	Gniezno	7,0
1972 r.				
	1.	J. Majewski	Września	9,5
	2.	K. Kujawski	Gniezno	9,0
	3.	J. Kujawski	Gniezno	8,5
1973 r.				
	1.	K. Kujawski	Gniezno	6,5
	2.	L. Schneider	Wągrowiec	5,5
	3.	J. Matuszczak	Poznań	5,5
1974 r.				
	1.	T. Zieliński	Poznań	7,5
	2.	B. Sołtys	Poznań	7,0
	3.	J. Kujawski	Gniezno	6,5
1975 r.				
	1.	J. Kujawski	Gniezno	7,5
	2.	J. Majewski	Września	7,0
	3.	R. Kujawski	Gniezno	6,5

Triumfatorzy klasyfikacji generalnej turniejów				
Rok	Pozycja	Zawodnik	Miasto	Ilość punktów
1976 r.				
	1.	J. Marcinkiewicz	Kalisz	7,5
	2.	R. Ostałowski	Krotoszyn	7,0
	3.	A. Mięśowicz	Poznań	6,5
1977 r.				
	1.	W. Kruszyński	Bydgoszcz	8,5
	2.	Z. Graczyk	Piła	7,5
	3.	K. Lewandowski	Bydgoszcz	6,5
1978 r.				
	1.	J. Kujawski	Gniezno	6,0
	2.	K. Kujawski	Gniezno	5,0
	3.	L. Schneider	Wągrowiec	5,0
1979 r.				
	1.	P. Stempin	Poznań	7,5
	2.	M. Nowacki	Poznań	7,0
	3.	M. Maciejewski	Konin	7,0
1980 r.				
	1.	R. Kujawski	Gniezno	7,5
	2.	A. Grabowski	Bydgoszcz	6,0
	3.	P. Staniszewski	Poznań	6,0
1981 r.				
	1.	B. Sołtys	Poznań	7,5
	2.	Z. Kujawski	Gniezno	7,0
	3.	M. Maćkowiak	Poznań	6,5
1982 r.				
	1.	P. Stempin	Poznań	8,0
	2.	M. Maćkowiak	Poznań	8,0
	3.	M. Nowacki	Poznań	7,0
1983 r.				
	1.	I. Nowak	Poznań	7,5
	2.	P. Stempin	Poznań	7,5
	3.	B. Sołtys	Poznań	7,0
1984 r.				
	1.	I. Nowak	Poznań	8,5
	2.	K. Żołnierowicz	Bydgoszcz	7,0
	3.	T. Walendowski	Poznań	7,0

Triumfatorzy klasyfikacji generalnej turniejów				
Rok	Pozycja	Zawodnik	Miasto	Ilość punktów
1985 r.				
	1.	W. Jagodziński	Bydgoszcz	7,5
	2.	R. Kujawski	Gniezno	7,0
	3.	M. Jabłoński	Włocławek	6,0
1986 r.				
	1.	T. Stróżyk	Poznań	7,5
	2.	A. Maciejewski	Bydgoszcz	7,0
	3.	J. Woda	Poznań	6,5
1987 r.				
	1.	P. Stempin	Poznań	8,0
	2.	R. Bernard	Poznań	7,5
	3.	M. Pejka	Poznań	7,0
1988 r.				
	1.	J. Woda	Poznań	7,5
	2.	K. Kujawski	Gniezno	7,0
	3.	M. Maćkowiak	Poznań	6,5
1989 r.				
	1.	P. Delekta	Piła	7,5
	2.	R. Kujawski	Koło	7,5
	3.	A. Grabowski	Bydgoszcz	7,0
1990 r.				
	1.	A. Grabowski	Bydgoszcz	8,0
	2.	I. Nowak	Poznań	7,5
	3.	P. Delekta	Piła	7,0
1991 r.				
	1.	T. Stróżyk	Poznań	7,5
	2.	A. Grabowski	Poznań	7,5
	3.	I. Nowak	Poznań	7,5
1992 r.				
	1.	I. Nowak	Poznań	8,0
	2.	A. Maciejewski	Bydgoszcz	7,0
		A. Grabowski	Poznań	7,0
1993 r.				
	1.	A. Maciejewski	Bydgoszcz	7,5
	2.	W. Schmidt	Poznań	7,5
	3.	P. Stempin	Poznań	7,0

Triumfatorzy klasyfikacji generalnej turniejów				
Rok	Pozycja	Zawodnik	Miasto	Ilość punktów
1994 r.				
	1.	A. Maciejewski	Bydgoszcz	7,5
	2.	K. Urban	Poznań	7,0
	3.	J. Gryniaków	Toruń	7,0
1995 r.				
	1.	D. Pędzich	Poznań	7,5
	2.	I. Nowak	Poznań	7,5
	3.	K. Żołnierowicz	Bydgoszcz	7,5
1996 r.				
	1.	K. Urban	Poznań	8,0
	2.	T. Okrucieński	Elbląg	8,0
	3.	A. Maciejewski	Bydgoszcz	6,5
1997 r.				
	1.	M. Bernat	Poznań	7,5
	2.	I. Nowak	Poznań	7,5
	3.	M. Maćkowiak	Poznań	7,0
1998 r.				
	1.	P. Stempin	Poznań	8,0
	2.	D. Pędzich	Poznań	7,5
	3.	M. Maćkowiak	Poznań	7,5
1999 r.				
	1.	A. Cichocki	Gdynia	7,5
	2.	K. Żołnierowicz	Bydgoszcz	7,5
	3.	M. Grabarczyk	Płock	7,5
2000 r.				
	1.	P. Stempin	Poznań	8,0
	2.	I. Nowak	Poznań	7,5
	3.	M. Maćkowiak	Poznań	7,0
2001 r.				
	1.	M. Steczek	Konin	8,0
	2.	K. Żołnierowicz	Bydgoszcz	7,0
	3.	M. Olszewski	Bydgoszcz	7,0
2002 r.				
	1.	M. Kolendo	Poznań	7,5
	2.	K. Urban	Poznań	7,5
	3.	O. Poliszczuk	Ukraina	7,0

Triumfatorzy klasyfikacji generalnej turniejów				
Rok	Pozycja	Zawodnik	Miasto	Ilość punktów
2003 r.				
	1.	K. Urban	Poznań	8,0
	2.	O. Poliszczuk	Ukraina	7,0
	3.	M. Steczek	Konin	7,0
2004 r.				
	1.	M. Steczek	Turek	7,5
	2.	D. Pędzich	Warszawa	7,0
	3.	J. Żeberski	Wrocław	7,0
2005 r.				
	1.	P. Stempin	Poznań	7,5
	2.	M. Steczek	Turek	7,0
	3.	M. Maćkowiak	Poznań	7,0
2006 r.				
	1.	M. Rutkowski	Gorzów Wlkp.	7,5
	2.	A. Maciejewski	Bydgoszcz	7,5
	3.	R. Lubczyński	Poznań	7,0
2007 r.				
	1.	J. Tomczak	Śrem	7,5
	2.	D. Orzech	Koźuchów	7,5
	3.	B. Siwiec	Świecie	7,0
2008 r.				
	1.	L. Sopur	Płock	7,5
	2.	K. Chojnacki	Legnica	7,0
	3.	K. Urban	Poznań	7,0
2009 r.				
	1.	V. Malaniuk	Ukraina	7,5
	2.	V. Malisauskas	Litwa	7,0
	3.	M. Sieciechowicz	Poznań	6,5

Klasyfikacja olimpijska										
Lp.	Tytuł	Zawodnik	Miasto	Starty	Miejsca					
					I	II	III	IV	V	VI
1	mm.	P.Stempin	Poznań	14	6	1	1	3		1
2	mf.	I. Nowak	Poznań	11	3	4	1			
3	mm.	A. Maciejewski	Bydgoszcz	11	2	3	1		2	
4	mm.	K. Urban	Poznań	11	2	2	1	1		
5	mf.	M. Steczek	Konin-Turek	10	2	1	1	1		
6	kan.	J. Kujawski	Gniezno	37	2		3	1	2	3
7	kan.	T. Stróżyk	Poznań	8	2					
8	m.	A. Grabowski	Bydgoszcz-Poznań	8	1	3	1			1
9	kan.	K. Kujawski	Gniezno	35	1	3		2	1	
10	kan.	R. Kujawski	Gniezno-Koło	22	1	2	1	2	4	
11	mm.	D. Pędzich	Poznań-Warszawa	7	1	2			1	2
12		B. Sołtys	Poznań	8	1	1	1	1		
13		J. Majewski	Września	14	1	1			2	
14	mf.	Jacek Woda	Poznań	8	1		1		2	
15	mf.	P. Delekta	Piła	2	1		1			
16	kan.	J. Marcinkiewicz	Kalisz	3	1			2		
17	kan.	M. Bernat	Poznań	19	1			1		2
18	mf.	A. Cichocki	Gdynia	3	1				1	
19	mm.	J. Tomczak	Śrem	3	1				1	
20	kan.	M. Kolendo	Poznań	6	1				1	
21		J. Frąckowiak	Gniezno	10	1					1
22	mm.	W. Kruszyński	Bydgoszcz	1	1					
23	am.	V. Malaniuk	Ukraina	1	1					
24	m.	L. Sopur	Płock	1	1					
25	mm.	M. Rutkowski	Gorzów Wlkp.	2	1					
26	kan.	W. Jagodziński	Bydgoszcz	4	1					
27		T. Zielinski	Poznań	7	1					
28	mm.	K. Żołnierowicz	Bydgoszcz-Toruń	16		3	1	2		1
29		L. Schneider	Wągrowiec	10		2	1	1		
30	kan.	M. Maćkowiak	Poznań-Warszawa	22		1	6		2	3
31	kan.	M. Nowacki	Poznań	2		1	1			
32	kan.	O. Poliszczuk	Ukraina	4		1	1		1	
33	mf.	R. Bernard	Poznań	6		1				1
34	mf.	K. Chojnacki	Legnica-Poznań	2		1				1
35	kan.	T. Okruciański	Elbląg	1		1				

Klasyfikacja olimpijska										
Lp.	Tytuł	Zawodnik	Miasto	Starty	Miejsca					
					I	II	III	IV	V	VI
36	am.	V. Malisaukas	Litwa	1		1				
37	kan.	D. Orzech	Koźuchów	1		1				
38	am.	W. Schmidt	Poznań	2		1				
39		R. Ostაłowski	Krotoszyn	2		1				
40		Z. Graczyk	Piła	3		1				
41		Z. Kujawski	Gniezno	23		1				
42	mf.	M. Maciejewski	Konin	17			1	2	1	1
43	kan.	M. Olszewski	Bydgoszcz	12			1			2
44	kan.	A. Mięśowicz	Poznań	3			1			1
45	am.	M. Grabarczyk	Płock-Grodzisk Maz.	3			1			1
46	kan.	M. Jabłoński	Włocławek	1			1			
47	mm.	J. Żeberski	Wrocław	1			1			
48		K. Lewandowski	Bydgoszcz	2			1			
49	kan.	P. Staniszewski	Poznań	2			1			
50	kan.	T. Walendowski	Poznań	2			1			
51	mm.	R. Lubczyński	Poznań	3			1			
52	kan.	M. Sieciechowicz	Poznań	3			1			
53	kan.	B. Siwec	Świecie	4			1			
54		J. Matuszczak	Poznań	4			1			
55	kan.	J. Gryniaków	Toruń	5			1			
56		M. Pejka	Poznań	8			1			
57	mf.	Ł. Bardeli	Gniezno	13				3		
58	kan.	P. Ereński	Poznań	7				2		2
59	mm.	L. Węglarz	Poznań	5				2		
60	kan.	M. Mazalon	Bydgoszcz	17				1	2	1
61	mf.	D. Janaszak	Strzałkowo	4				1	1	1
62	kan.	T. Dziadykiewicz	Poznań	22				1	1	
63	kan.	M. Stypka	Poznań	4				1		1
64	kan.	E. Wiśniewski	Bydgoszcz	1				1		
65	m.	B. Pietrusiak	Poznań	1				1		
66		P. Kalotka	Szamotoły	1				1		
67	mm.	R. Ciemniak	Bydgoszcz	1				1		
68	mm.	R. Tomczak	Poznań	1				1		
69		K. Łubiński	Wągrowiec	3				1		
70	kan.	J. Kaszuba	Piła	3				1		

Klasyfikacja olimpijska										
Lp.	Tytuł	Zawodnik	Miasto	Starty	Miejsca					
					I	II	III	IV	V	VI
71	kan.	J. Jakubowski	Bydgoszcz	6				1		
72	kan.	W. Kałużny	Poznań	7				1		
73		M. Skrzypkowski	Gniezno	20					2	3
74	kan.	J. Piątek	Piła	6					1	1
75	kan.	Ł. Światłowski	Toruń	1					1	
76	m.	J. Barsegian	Armenia	1					1	
77	kan.	J. Długosz	Pruszcz Gdański	1					1	
78	kan.	W. Walkusz	Gdynia	2					1	
79		T. Baranowski	Poznań	2					1	
80		T. Maternowski	Wągrowiec	3					1	
81		K. Woškowiak	Grodzisk Wlkp.	4					1	
82		W. Hałasiewicz	Mogilno-Słupsk	5					1	
83	kan.	W. Męczyński	Konin-Poznań	7					1	
84		P. Nawrocki	Gniezno	9					1	
85		J. Kaczmarek	Konin	11					1	
86		J. Węglarz	Poznań	16					1	
87	kan.	A. Grobelny	Krotoszyn	11						2
88	kan.	W. Łozicki	Bydgoszcz	1						1
89		S. Bogdas	Gniezno	2						1
90		A. Kiełek	Jasień	2						1
91	kan.	P. Bieluszewski	Nowe	3						1
92	kan.	A. Stempin	Poznań	3						1
93	kan.	M. Białecki	Jarocin	5						1

W 39 turniejach najczęściej grali		
Starty	Zawodnik	Miasto
37 x	J. Kujawski	Gniezno
35x	K. Kujawski	Gniezno
27 x	T. Jałoszyński	Września
	A. Józefczak	Poznań
26 x	H. Głowski	Gniezno
24 x	Z. Kujawski	Gniezno

W 39 turniejach najczęściej grali		
Starty	Zawodnik	Miasto
22 x	H. Biszof	Gniezno
	T. Dziadykiewicz	Poznań
	R. Kujawski	Gniezno-Koło
	M. Maćkowiak	Poznań-Warszawa
20 x	M. Skrzypkowski	Gniezno
19 x	M. Bernat	Poznań
17 x	M. Maciejewski	Konin
	M. Mazalon	Bydgoszcz
	P. Przybylski	Gniezno
16 x	P. Kaczmarek	Śrem
	B. Piechocki	Skoki
	J. Węglarz	Poznań
	K. Żolnierowicz	Bydgoszcz-Toruń-Świecie
15 x	L. Kozłowska-Stelmaszyk	Gniezno
	H. Skowroński	Poznań
	M. Sobczak	Gniezno
14 x	W. Banach	Gniezno
	K. Kozłowski	Gniezno
	Z. Kudliński	Witkowo
	J. Majewski	Września
	S. Marmurowicz	Gniezno
	P. Stempin	Poznań
13 x	Ł. Bardeli	Gniezno
	W. Jendrzeczek	Gniezno
	I. Krygier	Czarniejewo
	K. Macherzyński	Gniezno
	G. Maćkowiak-Grzelachowska	Poznan-Warszawa
	W. Matuszak	Konin-Poznań
12 x	P. Hoffmann	Śrem
	M. Olszewski	Bydgoszcz
	E. Wiśniewski	Gniezno
11 x	J. Dziel	Gniezno
	A. Grobelny	Krotoszyn
	J. Kaczmarek	Konin
	D. Kubiak	Kostrzyn
	A. Maciejewski	Bydgoszcz

W 39 turniejach najczęściej grali

Starty	Zawodnik	Miasto
	I. Nowak	Poznań
	L. Schneider	Wągrowiec
	K. Urban	Poznań
10 x	A. Dźwikowski	Poznań
	J. Frąckowiak	Gniezno
	J. Galubiński	Gniezno
	B. Janota	Września
	R. Macherzyński	Gniezno
	E. Murawski	Zduny
	M. Steczek	Konin
	E. Zagrodzka-Zamiar	Gniezno
9 x	K. Jędrzejewski	Gniezno
	P. Nawrocki	Gniezno
	G. Spizewski	Kostrzyn
8 x	A. Białkowski	Konin
	A. Grabowski	Bydgoszcz-Poznań
	U. Piątek	Kostrzyn
	M. Pejka	Poznań
	B. Sołtys	Poznań
	T. Stróżyk	Poznań
	Jacek Woda	Poznań
	M. Zawadka	Gniezno
7 x	P. Ereński	Poznań
	P. Grzelachowski	Poznań
	I. Kriger	Gniezno
	J. Jabłoński	Toruń
	R. Jędrzejewski	Gniezno
	W. Kałużny	Poznań
	Z. Kulczewski	Konin
	K. Leśniewicz	Poznań
	W. Męczyński	Konin-Poznań
	D. Pędzich	Poznań-Warszawa
	M. Stachorski	Września
	K. Sulkowski	Września
	R. Szyja	Zduny
	A. Świątnicki	Konin

W 39 turniejach najczęściej grali		
Starty	Zawodnik	Miasto
	M. Tomczak	Śrem
	W. Wiśniewski	Witkowo
	T. Zieliński	Poznań
6 x	R. Bernard	Poznań
	S. Gawiejnowicz	Stęszew
	D. Grabowski	Konin
	J. Hemmerling	Stęszew
	J. Jakubowski	Bydgoszcz
	M. Kolendo	Poznań
	P. Krawczyk	Gniezno
	H. Kubiak	Kostrzyn
	R. Nowak	Poznań-Gniezno
	J. Piątek	Piła
	J. Selbirak	Gniezno
	J. Tomczykowski	Strzałkowo-Gniezno
	A. Walkowiak	Gniezno
	Janusz Woda	Poznań
	K. Zakrzewicz	Września

Klasyfikacja drużynowa o „Szczerbiec – miecz koronacyjny królów polskich” - rozgrywana w latach 1974-1992									
Rok		Klub	Pkt.	Nazwisko	Pkt.	Nazwisko	Pkt.	Nazwisko	Pkt.
1974									
	1.	Lech Poznań	17,0	Zieliński	7,5	Baranowski	5,5	Maćkowiak	4,0
	2.	Chrobry Gniezno	16,5						
	3.	Rzemieślnik Kalisz	16,0						
1975									
	1.	Chrobry Gniezno	19,5	J. Kujawski	7,5	R. Kujawski	6,5	K. Kujawski	5,5
	2.	Lech Poznań	17,0						
	3.	- Września	15,0						
1976									
	1.	Łączność Bydgoszcz	18,5	Wiśniewski	6,5	Czerniaków	6,0	Lewandowski	6,0
	2.	Chrobry Gniezno	18,0						
	3.	TKKF Kalisz	18,0						

Klasyfikacja drużynowa o „Szczerbiec – miecz koronacyjny królów polskich” - rozgrywana w latach 1974-1992									
Rok		Klub	Pkt.	Nazwisko	Pkt.	Nazwisko	Pkt	Nazwisko	Pkt.
1977									
	1.	Łączność Bydgoszcz	20,5	Kruszyński	8,5	Lewandowski	6,5	Kaczmarek	5,5
	2.	Polonia Piła	18,5						
	3.	Orkan Gniezno	16,5						
1978									
	1.	Orkan Gniezno	15,5	J. Kujawski	6,0	K. Kujawski	5,0	R. Kujawski	4,5
	2.	Stomil Poznań	11,0						
	3.	Orkan Gniezno	10,0						
1979									
	1.	Pocztowiec Poznań	19,0	Ereński	7,0	Nowacki	7,0	Zboroń	5,0
	2.	Orkan Gniezno	18,0						
	3.	Lech Poznań	17,0						
1980									
	1.	Pocztowiec Poznań	17,0	Staniszewski	6,0	Stypka	5,5	Wośkowiak	5,5
	2.	Formet Bydgoszcz	16,5						
	3.	Orkan Gniezno	16,5						
1981									
	1.	Orkan Gniezno	19,0	Z. Kujawski	7,0	Maćkowiak	6,5	J. Kujawski	5,5
	2.	Pocztowiec Poznań	17,5						
	3.	Lech Poznań	16,0						
1982									
	1.	Pocztowiec Poznań	19,5	Maćkowiak	8,0	Nowacki	7,0	Kałużny	4,5
	2.	Lech Poznań	19,5						
	3.	Chrobry Gniezno	16,0						
1983									
	1.	Lech Poznań	19,5	Stempin	7,5	Bernat	7,0	Bernard	5,0
	2.	Pocztowiec Poznań	18,5						
	3.	Chemik Bydgoszcz	17,5						
1984									
	1.	Pocztowiec Poznań	19,0	Nowak	8,5	Ereński	5,5	Sołtys	5,0
	2.	Lech Poznań	18,0						
	3.	Lech II Poznań	18,0						
1985									
	1.	Piast Słupsk	19,0	Jagodziński	7,5	Dziadykiewicz	6,0	H. Zboroń	5,5
	2.	Lech Poznań	17,0						
	3.	Stal Apator Toruń	16,5						

Klasyfikacja drużynowa o „Szczerbiec – miecz koronacyjny królów polskich” - rozgrywana w latach 1974-1992									
Rok		Klub	Pkt.	Nazwisko	Pkt.	Nazwisko	Pkt	Nazwisko	Pkt.
1986									
	1.	drużyna kombin.	19,0	A.Maciejewski	7,0	M. Maćkowiak	6,5	M. Mazalon	5,5
	2.	Lech Poznań	17,0						
	3.	Raszyn Poznań	16,5						
1987									
	1.	Lech Poznań	22,0	Stempin	8,0	Bernard	7,5	Jacek Woda	6,5
	2.	Chemik Bydgoszcz	17,5						
	3.	Stomil Poznań	17,0						
1988									
	1.	Chemik Bydgoszcz	19,5	A. Grabowski	6,5	Jakubowski	6,5	Kurlenda	6,5
	2.	Chrobry Gniezno	17,0						
	3.	Zagłębie Konin	17,0						
1989									
	1.	Pocztowiec Poznań	20,5	R. Kujawski	7,5	Ereński	6,5	Sołtys	6,5
	2.	Caissa Piła	19,5						
	3.	Stomil Poznań	17,0						
1990									
	1.	Chemik Bydgoszcz	20,5	A. Grabowski	8,0	Jakubowski	6,5	Kurlenda	6,0
	2.	Pocztowiec Poznań	19,5						
	3.	Stomil Poznań	17,5						
1991									
	1.	Stomil Poznań	19,0	Stróżyk	7,5	Józefczak	6,0	Maćkowiak	5,5
	2.	Łączność Bydgoszcz	18,5						
	3.	Pocztowiec Poznań	18,5						
1992									
	1.	Pocztowiec Poznań	19,5	Nowak	8,0	Stypka	6,0	R. Kujawski	5,5
	2.	Chemik Bydgoszcz	19,0						
	3.	Chrobry Gniezno	19,0						

Takie były początki. Zwycięzca I turnieju Józef Frąckowiak (z lewej) oraz jego pomysłodawca i organizator Kazimierz Kujawski

Józef Frąckowiak (Gniezno)
– zwycięzca I turnieju w roku 1971

Jan Majewski (Września) – zwycięzca II turnieju w roku 1972

Kazimierz Kujawski (Gniezno) – zwycięzca z roku 1973. Uczestnik 35 turniejów

Tadeusz Zieliński (Poznań) – zwycięzca IV turnieju w roku 1974

Jan Kujawski (Gniezno) - zwycięzca V turnieju w roku 1975. Uczestnik największej ilości turniejów (37).

Rok 1974. IV turniej rozegrano w Międzyspółdzielniowym Ośrodku Działalności Kulturalno-Oświatowej przy ul. Warszawskiej 21.

Rok 1975. Uczestnicy V turnieju rozegranego w Powiatowym Domu Kultury (dziś Miejski Ośrodek Kultury)

Rok 1980. Uczestnicy X turnieju rozegranego w Sali Posiedzeń Urzędu Miasta przy ul. Lecha

Ryszard Kujawski (Gniezno).
Zwycięzca z roku 1980.
Uczestnik 22 turniejów.

Lata 80-te. Stolik sędziowski. Od lewej: Marek Maćkowiak, Bogdan Janota i Jan Majewski podczas tzw. „ręcznego kojarzenia” par zawodników

Rok 1983. Uczestnicy XIII turnieju rozegranego w Miejskim Ośrodku Kultury przy ul. Łubińskiego 11 (wówczas ul. Marchlewskiego 11)

Lata 80-te. Janusz Woda (pierwszy od prawej), prezes Polskiego Związku Szachowego (w latach 2004-2008) w partii z Bogdanem Sołtysem z Poznania, zwycięzcą turnieju z roku 1981

Jacek Woda (Poznań).
Zwycięzca turnieju z roku 1988

Piotr Delekta z Piły (pierwszy z prawej). Zwycięzca turnieju z roku 1989

W latach 1993-1995 turniej rozegrano w Młodzieżowym Domu Kultury przy ul. Roosevelta 42 (dziś Centrum Kultury – „Scena to dziwna”)

Rok 2000. Zwycięzca turnieju Paweł Stempin z Poznania (pierwszy z prawej).
Wygrywał turniej styczniowy sześciokrotnie

Uroczystość rozpoczęcia turnieju. Od lewej: dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury Paweł Kostusiak, obecny prezes LKS Chrobry Gniezno Emil Wiśniewski, sędzia zawodów Piotr Przybylski oraz prezydent Gniezna Jaromir Dziel (jedenastokrotny uczestnik turnieju)

Bracia Kujawscy z podgnieźnińskiego Braciszewa. Od lewej Zygmunt, Kazimierz, Ryszard i Jan

Obecny prezes Chrobrego Emil Wiśniewski (z lewej) w zwycięskiej partii z dwukrotnym zwycięzcą turnieju Marcinem Steczkiem

Rok 2006. Zwycięzcy turnieju w towarzystwie posła Tadeusza Tomaszewskiego, prezydenta Gniezna Jaromira Dziela oraz prezesa Chrobrego Emila Wiśniewskiego

Rok 2007. Obecny wiceprezes Chrobrego Mirosław Sobczak (z lewej) w remisowej partii ze zwycięzcą turnieju Jackiem Tomczakiem ze Śremu, ówczesnym mistrzem świata do lat 16

Rok 2009. Przewodniczący Rady Miasta Jerzy Stachowiak w towarzystwie prezydenta Gniezna Jacka Kowalskiego oraz dyrektora Miejskiego Ośrodka Kultury Pawła Kostusia wręcza puchar dla najlepszego zawodnika z partnerskiego miasta Sergiev Posad (Rosja)

Rok 2009. Nagrodzeni juniorzy w poszczególnych kategoriach wiekowych. Jednym z priorytetów organizatorów turnieju styczniowego oraz władz miasta jest promocja szachów wśród dzieci i młodzieży

Spis treści

Przedmowa	3
Z historii gnieźnieńskich szachów	6
Międzynarodowy Turniej o Puchar Prezydenta Miasta Gniezna	10
Literatura wykorzystana w opracowaniu	19
Zestawienia i klasyfikacje	20